

אלה אכבר. בכל מכלאה, הקצתה מפקדת המחנה אוהל יושב איש אדוק שזכה לעלות למכה ולזכות בתואר הנכבד — השבויים במחנה המעבר כולם מוטלמטה, מלבד 150 קופטיים. 2600

כיום מחולקת העבודה לפי תור, עליידי מפקדת המחנה. היא גם מחלקת לשבויים טפסי מכתבים וגלויות דאר, שהצלב האדום הבינלאומי יעביר להוריהם. על צד אחד של הטופס כתובים שמו, כתובתו ומספרו האישי של השבוי; על הצד השני הוא חופשי לכתוב מה שהוא רוצה. עד כה, הסתפקו יושבי המחנה במיסרת הודעה קצרה כי הם חיים ובריאים. ברגע זה, זה העיקר.

★ ★ ★

מחנה זה, מובאים השבויים מיד לאחר תפיסתם. גם כיום נתקלים משמרות צה"ל במצרים המסתתרים בין החולות עד שאינם יכולים לשאת יותר את קור הלילה והצמאון. כאן עובדים השבויים מיון ראשון, נרשמים, מקבלים השלמה למדי החורף שעל גופם, שמיכות, כלי אוכל, סבון, סכיני גיל ה ומברשת שיניים. למעשה, כל עוד לא הגיע החייל המצרי למחנה זה, אינו שבוי כלל ואין חוקי אמנת ג'נבה חלים עליו. בדרך כלל, מקובל בעולם כי חולטים שבועות וחודשים עד שהשבוי מגיע למחנה כלשהו, שם מענק לו מעמד של שבוי. בישראל, ארך תהליך זה ימים ספורים בלבד.

ד"ר אלכסיס גאיון, רופא שווייצי שמונה כנציג הצלב האדום בישראל, הופתע מאד מהמהירות שבה הוקמו והיסדרו מחנות השבויים. "הישראלים ריכזו את כל יכולתם כדי לחסל את הצבא המצרי ועכשיו הם מרכיבים את אותה יכולת לסידור השבויים המצריים", אמר בשיחה פרטית לעומת זאת לא הגיעה ממצרים כל ידיעה על שבויים ישראליים. והמצרים סירבו עד כה לגלות אם לקחו שבויים או לא.

ממחנה המעבר מעברים השבויים למחנה קבוע. בתחילת מיבצע סיני, היו במחנה כמה עשרות שבויים מצריים, שנתפסו בכונתילה ואל-סבחה. עתה מתנהלת שם עבודה קדחתנית להרחבת המחנה ולהקמת ביתני קבע לאיכסון אורחיו הבלתי-קרואים של צה"ל — בסך-הכל שתי חטיבות מצריות מוגברות, שעל גב מדי אנשיהן הוסף הטלאי הלבן של שבויי מלחמה.

הפקיד

משך 15 יום הסתתר אחי מד מוחמד רשואן, בן ה-39, בין הכרמים והחולות של רצועת עזה. כאשר החלה ההתקפה הישראלית, ישב הסמל רשואן, פקיד נדודי, בדרך אל-בלח. יחד עם קבוצה בת 16 איש, ברח מפני הכובשים, מחשש שי ידעו אותו אם ייתפס. משך השבועיים שלאחר מכן, חי שיכו חבריו לספר כי הי יהודים הורגים כל שבוי. לבסוף, משנוכחו לדעת כי הצבא המצרי התמוטט, החי ליטו לחצות את ישראל ולעבור לחברון. כוחותיו של רשואן אפסו; חבריו עזבו אותו ונמלטו. הוא התמסר לג'יפי הראשון שעבר בכביש.

את לעבודה. "די, נגמרנו כל הסדרים של הצבא המצרי. לא אקבל מכם פקודות! שיבואו ישראלים ויגידו לי מה לעשות... אני עכשיו שייך להם!"

★ ★ ★

תוך המכלאות, המוקפות גדרות חיל בגובה של שני מטרים, נהנים השבויים ממידה רבה של חופש. מפקדת המחנה קובעת את המסגרת הכללית: השכמה, יציאה לעבודה, דרים, שעות הארוחות, כיבוי אורות. את שאר הפרטים קובעים השבויים עצמם. הם מחלקים שעות הפנאי שלהם לפי טעמים. במכלאה אחת, למשל, הפכו את מיגרש המיסדרים למגרש רגל ובכל שעות הפנאי, אפשר לראות קבוצות של המחלקות השונות מתחרות ביניהן. את זר טיפס מפקד המחנה.

ל כל מכלאה, אחראי לסדר הפנימי בעל הדרגה הגבוהה ביותר מבין השבויים. שבוי הרוצה שיש משוה ממשקדת המחנה חייב להעביר את בקשתו דרך האחראי. אותו אחראי מעביר את הוראות המפקדה לפיקודיו. הוא ממנה את התורנים לעבודות הנקיון בתוך המכלאה, ואת מנות המזון היומיות מהמחסן המרכזי ולעבודה במטבח המכלאה.

★ ★ ★

תענוג המבוקש ביותר במחנה היא עבודת-החוקי, אליה נשלחים מדי בוקר כמה עשרות שבויים. בימים הראשונים, היתה מתהווה מהומה בפתח המכלאות, כשכל שבוי מנסה יחף לראש התור של היוצאים לעבודה. "תור בלשכת העבודה הוא כלב לעומת מה שנעשה", לדברי אחד השומרים. המניע העיקרי ללהיטות: רוצים לראות קצת את ישראל. הסביר אן שריף, תושב בנהא לשעבר, בן 24: "מאז שעזבתי את מצרים, הייתי בין חברי החיילים נריים. כשהייתי יורד לבלות כמה שעות בעזה, זה היה כאילו שהייתי מבלה בבנהא, רק עזה לא היו לי מכרים. הייתי בארץ זרה ולא זרה. השבויים שיצאו לעבוד חזרו וסיפרו מיני דברים על כבישים יפים, בוסתנים גדולים ונוף נהדר — לא כמו החולות של המדבר". מיוחד התרשם שריף מסיפורי חבריו על הבחורות הישראליות. "זה נכון שיש לכם חילות מחנה, יחד עם החיילים?" שאל.

המסגר

"אני רב-טוראי, מפקד כ" תה", סיפר מחמוד מחד נוב, 23, "המשלט שלי הי יה ברפיח. כשהתחילה הי התקפה הייתי בחפירה. יחד עם כמה מאנשי כיתתי. קשה לי עדיין לדעת מה קרה בד" יוק. ראיתי אורות וברקים. בקושי הספקתי לירות. לא ידעתי גם לאן לירות. פתאום הרגשתי כאב איום. חתעוררתי רק כעבור חמשה ימים, בבית-חולים ישראלי. אמרו לי שניתוחו אותי והוציאו לי את העין. עכשיו אני רק רוצה לחזור לביתי במיניה. אחרי שנה וחצי של אימונים ושרות נאמן בצבא, אני מקל וזה שיניחו לי לחזור לביתי, להיות מסגר ולחיות בשקט"

